

89

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

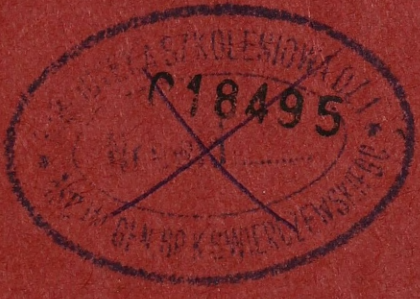
99 KATEDRA
TAKTYKI
OGÓLNEJ

Egz. Nr 1

1-39

plk doc. Adolf BAK

**OBECNE POGLĄDY NA NIEKTÓRE ZASADY DZIAŁAŃ
BOJOWYCH DYWIZJI I PUŁKU**

WARSZAWA

STYCZEN

1972

36597

89

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

89 25720
21/10/72

Egz. Nr 1

1-39

plk doc. Adolf BĄK

**OBECNE POGLĄDY NA NIEKTÓRE ZASADY DZIAŁAŃ
BOJOWYCH DYWIZJI I PUŁKU**

WARSZAWA

STYCZEŃ

1972

811

KAD

2-01

236597

255

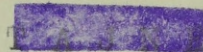
1

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Swierczewskiego

Prot. 12657

KATEDRA TAKTYKI OGOLNEJ

DO UZYTEKU
SLUPOWYCH

Egz. nr 1. 1

płk doc, Adolf BAK

OBECNE POGLADY NA NIEKTÓRE ZASADY DZIAŁAŃ
BOJOWYCH DYWIZJI I PULKU

WARSZAWA

STYCZEN

1972 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY TAKTYKI OGOLNEJ

236597

S P I S T R E Ś C I

W S T E P.

I. NATARCIE NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH

- A. Warunki, charakter oraz sposoby przejścia do natarcia str. 3
- B. Zadania dywizji /pułku/ w natarciu str. 8
- C. Skład oraz ugrupowanie ZT i oddziałów w natarciu str. 11

II. NIEKTÓRE ZAGADNIENIA DZIAŁAŃ OBRONNYCH str. 15

III. ORGANIZACJA DZIAŁAŃ BOJOWYCH str. 18

ZAKOŃCZENIE str. 24

ZALACZNIKI str. 24

W S T Ę P.

Poglądy i obowiązujące zasady organizacji oraz prowadzenie działań bojowych stale ulegały i w w dalszym ciągu ulegają zmianom niekiedy nawet radykalnym. Decyduje o tym w głównej mierze rozwój technicznych środków walki jak również założenia doktrynalne. W sporadycznych wypadkach zdarza się jednak, że w najnowszych poglądach na określone zagadnienia wraca się do rozwiązań w międzyczasie częściowo, a nawet całkowicie zarzuconych. Na przykład nie tak dawno zaczęto znowu doceniać: rolę obrony; prowadzenie działań w miastach i w rejonach zurbanizowanych oraz szereg innych problemów taktyczno-operacyjnych.

W ostatnim okresie ~~dotychczas~~ stosunkowo największym zmianom uległy niektóre zasady natarcia. Dlatego też w treści przedstawionego materiału najwięcej miejsca poświęcono właśnie tej problematyce. Część zagadnień z konieczności tylko zasygnalizowano nie podając wystarczających uzasadnień.

I. NATARCIE NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH

A. Warunki, charakter oraz sposoby przejścia do natarcia.

Uwzględniając prawdopodobny charakter oraz właściwości ewentualnych działań wojennych, uważa się, że dywizja /pułk/ może przejść do natarcia i prowadzić je w różnorodnych i skomplikowanych sytuacjach pola walki. Na przykład: w warunkach zagrożenia lub obustronnego użycia broni masowego rażenia, przy częstych i gwałtownych zmianach położenia, braku dostatecznych danych o nieprzyjacielu, sąsiadach, a niekiedy nawet o własnych oddziałach, w trakcie częstych i silnych uderzeń lotnictwa, działań desantów śmigłowcowych, grup dywersyjnych - rozpoznawczych, zakłóceń radioelektronicznych, uderzeń kawalerii powietrznej itp.^{x/}

Szczególnie skomplikowanych i ciężkich sytuacji należy się spodziewać w pierwszych dniach wojny.

Na warunki natarcia w poważnym stopniu wpływa również położenie wojsk oraz rodzaj działań oddziałów i ZT nieprzyjaciela. W zależności od rodzaju działań przeciwnika natarcie ~~może przyjąć różny charakter~~ może przyjąć różny charakter. Przez pewien okres czasu /do 1964 r./ określano go w materiałach szkoleniowych jako: przełamanie; pokonanie; bój spotkaniowy i pościg, uważając, że są to formy natarcia. Później między innymi w podręczniku "TAKTYKA" znalazło się stwierdzenie, że bój spotkaniowy jest rodzajem działań bojowych, chociaż z innych sformułowań tego podręcznika należy sądzić iż zalicza się go do natarcia.

^{x/} -----
Obecnie armie stacjonujące na ZETDW nie mają jednostek kawalerii powietrznej. Nie można jednak wykluczyć, że w przyszłości znajdą się one na tym teatrze działań wojennych.

Poza tym, w dotychczasowej literaturze, występują znaczne różnice w ujmowaniu niektórych zagadnień przełamania.

Obecnie dominują poglądy, że natarcie jako rodzaj działań bojowych może przyjąć charakter /formę/;

- p r z e ł a m a n i e - gdy nieprzyjaciel znajduje się w obronie i nie ma możliwości jej obejścia. Polega ono na utworzeniu wyłomu /wyłomów/ na taktyczną głębokość tej obrony uderzeniami broni jądrowej, ogniem artylerii, lotnictwa, a także wojsk pancernych i zmechanizowanych oraz rozwinięciu działań w głąb i na skrzydła.

Jeżeli działania są prowadzone bez użycia broni masowego rażenia, przełamania dokonuje się na wybranym odcinku, którego szerokość w początkowym okresie natarcia jest uzależniona w głównej mierze od możliwości ogniowych artylerii i lotnictwa działającego na kierunku natarcia. Na przykład w ćwiczeniu PAW-70 dywizje dokonywały przełamania na odcinku 3-4 km. W materiałach na IX konferencję naukową ASG oraz w innych materiałach przyjmuje się, że w przeciętnych warunkach dywizja jest w stanie przełamać silną obronę przeciwnika na odcinku o szerokości do 4 km. Pułk uczestniczy w przełamaniu i otrzymuje odcinek o szerokości do 2 km.

W warunkach użycia broni masowego rażenia dywizja może dokonać przełamania na znacznie szerszym froncie. Lecz i w tych warunkach, jeżeli nie ma możliwości wykonania uderzeń jądrowych na czołowe punkty oporu nieprzyjaciela, przełamanie należy rozpoczynać na wąskim odcinku.

- b o j u s p o t k a n i o w e g o - gdy nieprzyjaciel dąży do załamania natarcia ~~rozwiązania~~ w sposób zaczepny;
- p o ś c i g u - gdy nieprzyjaciel się wycofuje.

W zależności od położenia wojsk rozróżnia się dwa sposoby przejścia do natarcia - z marszu i z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

Natarcie z marszu polega na rozwinięciu wojsk w ugrupowanie bojowe i rozpoczęciu ataku bez zatrzymania się czołowych oddziałów.

Natarcie z marszu wykonuje się w większości wypadków po uprzednim zajęciu przez wojska rejonu wyjściowego położonego w głębi, zwykle 40-60 km od czołowych oddziałów przeciwnika. W początkowym okresie wojny dla niektórych dywizji /pułków/ może się ono także rozpocząć bezpośrednio z miejsc stałej dyslokacji lub rejonów alarmowych. W naszym położeniu jest to prawdopodobne tylko wówczas, gdy zajdzie konieczność rozbicia desantów powietrznych lub morskich nieprzyjaciela. Natomiast gdy dywizja /pułk/ jest w marszu, a mimo to zaistnieje potrzeba wykonania uderzenia lub w toku rozwijania działań w głębi obrony przeciwnika, natarcie prowadzi się bez zajmowania rejonu wyjściowego.

Natarcie z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności ZT i oddziały organizują wówczas, gdy przez pewien okres czasu znajdowały się w obronie, względnie ich natarcie z marszu nie miało powodzenia oraz w szczególnie trudnych warunkach terenowych po podejściu z głębi i dokonaniu luzowania. Polega ono na rozpoczęciu natarcia przez zasadnicze siły dywizji /pułku/ które odpowiednio wcześniej w stosunku do momentu ataku przyjęły ugrupowanie bojowe ^(do natarcia) w rejonie wyjściowym wyznaczonym w styczności z przeciwnikiem.

Rozpatrując warunki prowadzenia natarcia, należałoby również uwzględnić zagadnienie przewagi. Wiadomo, że dywizja /pułk/ może osiągnąć powodzenie tylko wówczas, gdy ma lub uzyska dostateczną przewagę nad nieprzyjacielem. Nie zawsze musi to być przewaga materialna w całym pasie działania, wyrażona ilością i jakością sił, ale również przewaga położenia, możliwość zaskoczenia, uzyskanie przewagi tylko na wybranych kierunkach itp.

Przewaga materialna odgrywa jednak najczęściej decydującą rolę. W drugiej wojnie światowej na szczeblach taktycznych, uzyskiwano powodzenie mając różną, ale najczęściej trzykrotną przewagę w siłach i środkach. W niektórych operacjach np. WISŁA - ODRA jednostki radzieckie posiadały na odcinkach przełamania sześciokrotną przewagę. Po wprowadzeniu broni jądrowej uważano przez pewien okres czasu, że dywizji wystarczy uzyskać półtora, najwyżej dwukrotną przewagę.

Obecnie sądzi się, że na odcinku przełamania ZT i oddziały powinny uzyskać przynajmniej trzykrotną przewagę w czołgach i piechocie oraz czterokrotną w artylerii. Natomiast w boju spotkaniowym można osiągnąć powodzenie przy równowadze sił.

Poważne znaczenie w uzyskaniu przewagi odgrywa manewr.

Poza tym szerokie stosowanie manewru zapewnia efektywne wykorzystanie wyników uderzeń BMR oraz ognia klasycznych środków walki, jak również ułatwia utrzymanie ciągłości natarcia itp. Dywizja dokonuje manewru bronią jądrową, ogniem oraz oddziałami i pododdziałami, które zgodnie z regulaminem walki mogą być użyte do oskrzydlenia lub obejścia. Wydaje się, że do form manewru należałoby również z powrotem zaliczyć u d e r z e n i e c z o ł o w e w celu przełamania, pomimo, że materiały szkoleniowe ostatnich lat tego nie przewidują.

B. Zadania dywizji i pułku w natarciu

Poglądy na treść, a zwłaszcza głębokość zadań oraz szerokość pasa natarcia ulegały i ulegają w dalszym ciągu dość znacznym zmianom. Na przykład dla dywizji nacierającej na głównym kierunku uderzenia przewidywano:

	szerokość pasa natarcia	głębokość zadania dnia
a/ w warunkach użycia BMR:		
- 1957 r.	- 10 km i więcej	- 35 - 40 km;
- 1959 r.	- 20 km i więcej	- 35 - 40 km;
- 1962 r.	- 20 - 30 km	- 100 km i więcej;
- 1968 r.	- 20 - 30 km	- 80 - 100 km;

b/ w warunkach bez użycia BMR:

- 1945 r.	- 2 - 3 km	- 25 - 30 km;
- 1954 r.	- do 4 km	- 30 - 40 km;
- 1968 r.	- 10 km	- 60 - 80 km

W niektórych ćwiczeniach przeprowadzonych w latach 1968 - 70 poszczególne dywizje otrzymały zadanie dnia o głębokości:

a/ w warunkach użycia BMR:

- SEP	68	- 60 - 80 km;
- PERKOZ	70	- 60 - 90 km;
- LISTOPAD	70	- 40 - 60 km;

b/ w warunkach bez użycia BMR:

- PERKOZ	70	- 45 - 60 km;
- PELIKAN	70	- 40 - 45 km;
- POJEZIERZE	70	- 30 - 40 km;
- LISTOPAD	70	- 25 - 35 km.

Szerokość pasa natarcia - SEP 68 - 30-35 km;

LISTOPAD 70 - średnie 22 km; POJEZIERZE 70 - 25 km.

W ostatnim okresie czasu widać wyraźną tendencję do zmniejszenia głębokości zadań i szerokości pasów natarcia ZT i oddziałów.

Obecnie uważa się, że pas natarcia dywizji zarówno w warunkach użycia, jak i bez użycia BMR może na głównych kierunkach uderzeń wynosić średnio 20 km /pułku 10 km/. Natomiast głębokość zadań - 60-80 i więcej km w warunkach użycia broni jądrowej oraz 30-50 km w warunkach bez użycia BMR.

Całodzienne zadanie dywizji dzieli się tak samo, jak dotychczas - na zadanie bliższe i zadanie dnia, a w warunkach bez użycia BMR, jeżeli zadanie jest stosunkowo głębokie - na bliższe, następne i zadanie dnia, co nacelowuje dywizję na kolejną koncentrację wysiłku w poszczególnych okresach walki, a także ułatwia organizację współdziałania i częściowo dowodzenia.

Podstawowa treść i głębokość poszczególnych zadań ZT i oddziałów pierwszego rzutu może być następująca:

a/ w warunkach użycia broni masowego rażenia i na głównych kierunkach uderzeń: dywizji:

- z a d a n i e b l i ż s z e - wykorzystując skutki uderzeń BMR, ostatecznie rozbić w pasie natarcia ocalałe siły dywizji pierwszego rzutu nieprzyjaciela i opanować rubież /rejon/ na głębokości 30 - 40 km;
- z a d a n i e d n i a - rozwinąć natarcie oraz - współdziałając z sąsiadami - rozbić odwody korpusu i opanować rubież na głębokości 60 - 80 km;

Przy działaniu w głębi ugrupowania przeciwnika oraz w innych sprzyjających warunkach głębokość zadania dnia, zwłaszcza dywizji pancерnej, może być większa.

p u ł k u :

- z a d a n i e b l i ż s z e - 10-15 km /dotychczas 8-12 km/;
- z a d a n i e n a s t ę p n e - 30 - 40 km;
- kierunek dalszego natarcia.

Jeżeli pułk naciera na kierunku masowego uderzenia broni jądrowej, to jego zadanie bliższe może się pokrywać z zadaniem bliższym dywizji i w tym wypadku nie otrzymuje zadania następnego.

~~Względnie:~~

b/ W warunkach bez użycia broni masowego rażenia:

- z a d a n i e d y w i z j i : b l i ż s z e - rozbić część sił pierwszego rzutu dywizji nieprzyjaciela i opanować rubież na głębokość 10-15 km;
- z a d a n i e d n i a - rozbić jego odwody dywizyjne i opanować rubież na głębokości do 30 km;

Względnie:

- z a d a n i e b l i ż s z e - jak powyżej;
- z a d a n i e n a s t ę p n e - rozbić odwody dywizyjne nieprzyjaciela i opanować rubież na głębokości 25-30 km;
- z a d a n i e d n i a - rozwinąć natarcie w głąb lub w stronę skrzydeł celem poszerzenia dokonanego wylomu i opanować rubież na głębokości do 50 km.

p u ł k u :

- z a d a n i e b l i ż s z e - 3-4 km;
- z a d a n i e n a s t ę p n e - 10 - 15 km;
- kierunek dalszego natarcia.

Na kierunkach drugorzędnych oraz w warunkach szczególnych głębokość zadań będzie najczęściej mniejsza.

Stosunkowo najpłytsze zadania przewiduje się dla ZT i oddziałów prowadzonych natarcie w mieście i w rejonach zurbanizowanych. W zależności od charakteru miasta czy rejonu zurbanizowanego oraz sił przeciwnika głębokość zadania dnia dywizji może się wahać w granicach - 4-6-10 km.

Dla dywizji /pułków/ drugorzutowych mających wejść do działań w środku lub pod koniec danego dnia natarcia stawia się z reguły zadanie jednostopniowe, określając w nim siły, które należy rozbić oraz rubież /rejon/ do opanowania. Dywizji /pułkowi/, której nakazuje się likwidację desantu, względnie okrążonych zgrupowań czy też węzłów obrony przeciwnika pozostałych na tyłach wojsk pierwszego rzutu, najczęściej nie wyznacza się pasa działania, a nawet rejonów do opanowania.

C. Skład oraz ugrupowanie ZT i oddziałów w natarciu.

Dywizja /pułk/ tworzy ugrupowanie do natarcia z posiadanych sił i środków organicznych oraz przydzielonych na czas wykonania określonego zadania. Przydział dodatkowych sił i środków przewiduje się przede wszystkim dla związków taktycznych i oddziałów mających działać w pierwszym rzucie i na głównych kierunkach uderzeń. Przydział ten w zależności od roli, jaką spełniają charakteru zadania oraz ilości sił, którymi dysponuje przełożony, będzie za każdym razem różny i może wynosić:

a/ Dla dywizji:

- 4 - 6 rakiet z głowicami jądrowymi i 2-4 rakiety chemiczne;
- 2 - 4 dywizjony artylerii /przewiduje się znaczny wzrost ilości artylerii/;
- w szczególnych wypadkach pułk artylerii przeciwpancernej;
- do batalionu saperów.

b/ Dla pułku:

- 1-2 dywizjony artylerii;
- do kompanii saperów.

Wydaje się jednak mało prawdopodobne, aby ZT i oddziały przystąpiły do natarcia, mając pełne stany ludzi i sprzętu. Należy się liczyć z brakami w ukompletowaniu, a głównie ze stratami, które poszczególne oddziały i pododdziały poniosą już w czasie przegrupowania, głównie w sprzęcie. Straty będą zdecydowanie większe, gdy przegrupowanie prowadzi się w warunkach oddziaływania przeciwnika lub gdy dywizja /pułk/ przechodzi do natarcia, będąc uprzednio w walce. Wielkość strat może się wahać od kilku procent na skutek przegrupowania do kilkudziesięciu przy uderzeniach przeciwnika, zwłaszcza bronią jądrową.

Jeżeli straty są znaczne, a równocześnie ^(zajdzie) konieczność przejścia do natarcia w stosunkowo krótkim czasie, przewiduje się:

- w wypadku dużych strat tylko w niektórych oddziałach /pododdziałach/ - uzupełnienie mniej obezwładnionych przez włączenie w ich skład ocalałej części sił z jednostek o większych stratach i naruszonym systemie dowodzenia, zachowując na ogół dotychczasową strukturę organizacyjną uzupełnianego oddziału /pododdziału/;

- w wypadku dużych strat /50-60%/ w większości jednostek - tworzenie oddziałów /oddziału/ z b i o r c z y c h .

Oddziały te organizuje się na bazie tych jednostek, które poniosły stosunkowo najmniejsze straty, włączając w ich

skład wszystkie ocalałe siły z pozostałych pododdziałów

danego rodzaju, a nawet z innych rodzajów wpjsk. Strukturę

organizacyjną oddziałów zbiorczych dostosowuje się do aktualnych możliwości dowodzenia oraz ocalałej ilości ludzi i sprzętu.

Zgodnie z regulaminem walki wojska prowadzą działania w ugrupowaniu marszowym, przedbojowym i bojowym. Wszystkie te formy ugrupowania, w zależności od warunków i potrzeb mogą wystąpić w natarciu, o czym mówi się w podręczniku "TAKTYKA". Regulamin musztry wymienia nawet szyki jakie przyjmują pododdziały w poszczególnych ugrupowaniach. Brak jest jednak określenia mówiącego o elementach ugrupowania wojsk i ich urzutowaniu. Dlatego też wydaje się celowo nazwać je "ugrupowaniem taktycznym" lub - umownie - rozumieć pod pojęciem "ugrupowania".

Przestrzegając powyższej terminologii, można stwierdzić, że ugrupowanie taktyczne dywizji do natarcia, w przeciętnych warunkach i przy zachowaniu zasadniczej struktury organizacyjnej, składa się z pułków pierwszego rzutu, pułków drugiego rzutu lub odwodu ogólnowojskowego, dywizjonu rakiet taktycznych, artylerii do ognia pośredniego, artylerii przeciwlotniczej, odwodu przeciwpancernego, inżynieryjnego, chemicznego, oddziału zaporowego, oddziałów zabezpieczenia ruchu i bardzo często z desantu śmigłowcowego oraz oddziału wydzielonego.

Dywizja /pułk/ przyjmuje jedną z form ugrupowania ~~ugrupowania~~ ~~ugrupowania~~ do działań wówczas, gdy jej poszczególne oddziały zajmą wyznaczone im miejsce przewidziane planem walki. Następuje to w różny sposób i w różnym czasie w zależności od położenia, z którego przechodzi do natarcia. I tak, przy natarciu z marszu zachodzi konieczność rozwinięcia pierwszego rzutu i niektórych innych elementów /oddziałów/ z ugrupowania marszowego, w przedbojowe, a następnie w bojowe. W tym celu wyznacza się, uwzględniając charakter terenu, a szczególnie istniejącą sieć dróg

oraz zasięg naziemnych środków ogniowych przeciwnika, odpowiednie drogi marszu oraz rubieże, na które wojska powinny wyjść, zmieniając kolejne swoje ugrupowanie.

Odległość między poszczególnymi rubieżami pozostają w dalszym ciągu bez zmian.

Po osiągnięciu przez czołowe oddziały rubieży ataku ugrupowanie bojowe dywizji może się przedstawiać następująco:

- pułki pierwszego rzutu - ich bataliony czołowe /kcz/ w ugrupowaniu bojowym, bataliony drugorzutowe - w przedbojowym, Głębokość ugrupowania 12 - 15 km;
- dywizjon rakiet taktycznych na stanowiskach startowych 6 - 10 km od czołowych oddziałów przeciwnika;
- artyleria pułkowa na stanowiskach ogniowych w odległości 1-3 km od nieprzyjaciela, dywizyjna w odległości 2 - 3 km, względnie w ugrupowaniu przedbojowym za pierwszym rzutem;
- odwody specjalne - 3 do 5 km za pierwszym rzutem;
- drugi rzut dywizji w ugrupowaniu przedbojowym 15 - 20 km za pierwszym rzutem.

Głębokość ugrupowania /bez tyłów/, zgodnie z podanymi odległościami zalecanymi przez podręcznik "TAKTYKA" wynosi 50-65 km; przy tej głębokości dywizja jest zbyt "rozciągnięta". Dlatego też przyjmuje się również, że głębokość ugrupowania pułków pierwszego rzutu powinna wynosić 10-12 km, natomiast drugi rzut dywizji należy przesuwac w odległości 15-20 km od oddziałów czołowych. Wówczas głębokość ugrupowania dywizji waha się w granicach 35-50 km.

Całość ugrupowania dywizji - z wyjątkiem podstawowych środków ogniowych oraz SD i to nie we wszystkich wypadkach - znajduje się w ruchu.

Z problematyki prowadzenia natarcia warto zasygnalizować zasady odpierania kontrataków. Zgodnie z tymi zasadami wychodzące do kontrataku odwody przeciwnika powinno się niszczyć uderzeniami broni jądrowej lub obezwładniać ogniem artylerii i lotnictwa, a następnie rozbijać atakiem z marszu nacierających oddziałów. Jeżeli jednak w określonych warunkach nie ma możliwości rozbicia kontrataku atakiem z marszu odpiera się go z miejsca, wydzielając w tym celu niezbędną ilość sił i środków.

Dla odparcia kontrataku z miejsca oddziały zatrzymują się na dogodnych rubieżach, każda o głębokości do 2 km i w odległości 2-3 km jedna od drugiej.

Na pierwszej rubieży przechodzą do odparcia kontrataku bataliony piechoty /kcz/ pierwszego rzutu pułków. Na tę rubież kieruje się także OPpanc i OZap pułków. Na drugiej rubieży - odwód lub drugi rzut pułków oraz OPpanc i OZap dywizji. Pomiędzy tymi rubieżami zajmuje SO artyleria, która może być również użyta do prowadzenia ognia na wprost. Trzecią i ewentualnie czwartą rubież obsadza w razie konieczności odwód albo drugi rzut dywizji.

Poważną rolę w odpieraniu kontratakującego przeciwnika z miejsca może spełnić wykonanie uderzenia przez część nacierających sił na jego skrzydło i tyły.

W skład ugrupowania ZT /oddziałów/ w natarciu z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem wchodzi te same elementy co w natarciu z marszu, lecz tworzy się je odpowiednio wcześniej w stosunku do "G" i wojska pozostają w nim przez pewien czas, czekając na sygnał do działań:

- pierwszy rzut znajduje się w całości lub częściowo na rubieży ataku. Jego czołgi - w rejonach wyczekiwania w odległości 8-12 km;
- pułki przewidziane do pierwszego rzutu, które mają podejść z głębi - w rejonie rozmieszczenia w kolumnach kompanijnych lub batalionowych;
- dywizjon rakiet taktycznych - na stanowiskach startowych 6-10 km od czołowych oddziałów nieprzyjaciela;
- całość artylerii mającej brać udział w ogniowym przygotowaniu natarcia - na stanowiskach ogniowych;
- odwody przeciwpancerne pułku i dywizji - na rubieżach rozwinięcia w gotowości do otwarcia ognia na wprost; pozostałe odwody specjalne - w rejonach rozmieszczenia między pierwszym a drugim rzutem dywizji;
- drugi rzut dywizji /odwód ogólnowojskowy/ - w kolumnach w gotowości do marszu.

Pr. 44a
 II. NIEKTÓRE ZAGADNIENIA DZIAŁAŃ OBRONNYCH

W obecnych poglądach - o b r o n ę traktuje się jako drugi obok natarcia zasadniczy rodzaj działań bojowych. Wynika to między innymi z logicznego założenia, że jeżeli jedna ze stron jest w stanie prowadzić natarcie, to dla drugiej najskuteczniejszym rodzajem działań w tej sytuacji pozostaje obrona. Ponieważ nie zapewnia ona jednak w ostatecznym wyniku całkowitego rozbicia nieprzyjaciela, obronę stosuje się tylko wówczas,

gdy natarcie jest niemożliwe lub niecelowe oraz gdy zachodzi konieczność przez zaoszczędzenie sił i środków na jednym kierunku stworzenie warunków do natarcia na innych ważniejszych kierunkach. Broniący się będzie z reguły słabszy w siłach i środkach od nacierającego. Posiada on jednak wiele atutów, które odgrywają poważną rolę w walce z silniejszym przeciwnikiem. Może on mianowicie efektywniej wykorzystać środki ogniowe, ochronne właściwości terenu, jego inżynierską rozbudowę, zapory, skuteczniej się maskować, lepiej przeanalizować, a niekiedy wybrać rejon działania i przygotować manewr. Dlatego też, przy umiejętnym i w porę wykorzystaniu tych atutów posiada duże szanse skutecznego przeciwstawienia się silniejszemu przeciwnikowi. Stąd c e l e m o b r o n y jest odparcie przeważających sił nieprzyjaciela, zadanie mu jak największych strat, utrzymanie ważnych rejonów terenu i tym samym stworzenie sprzyjających warunków do natarcia.

Obrona polega przede wszystkim na uderzeniach broni jądrowej, chemicznej oraz środków klasycznych, szerokim manewrze ogniem i siłami, kontratakach, uporczywym utrzymywaniu ważnych rejonów i w maksymalnym zakresie stosowaniu zapór.

Jeżeli wojska posiadają dostateczną ilość broni jądrowej i chemicznej, wówczas podstawowym celem obrony będzie zerwanie przygotowywanego przez nieprzyjaciela natarcia.

Realizacja stawianych przed obroną celów jest możliwa tylko wówczas, gdy będzie ona t r w a ł a oraz a k t y w n a i jak wymaga tego regulamin - "zdolna przeciwstawić się uderzeniom broni jądrowej i innych środków masowego rażenia nieprzyjaciela, jego lotnictwa i artylerii, odeprzeć zmasowane ataki czołgów, nie dopuścić do wysadzenia desantów powietrznych,

a w razie włamania się nieprzyjaciela do obrony - zniszczyć go". Jednym z najważniejszych przedsięwzięć całości obrony jest zorganizowanie systemu obrony przeciwpancernej, która obejmuje: kompanijne punkty oporu z rozmieszczonymi w nich środkami przeciwpancernymi; zasadzki czołgowe; czołgi drugich rzutów /odwodów/; odwody przeciwpancerne i przygotowane dla nich rubieże ogniowe; artylerię, rozmieszczoną na kierunkach dostępnych dla czołgów; zapory przeciwpancerne.

Dywizja /pułk/ może przejść do obrony w styczności lub bez styczności z nieprzyjacielem i z reguły w nadzwyczaj niekorzystnych sytuacjach taktycznych. W zależności od zaistniałych warunków oraz zamiaru dowódcy skupić główny wysiłek w rejonach pierwszego rzutu lub w głębi obrony. Dywizji wyznacza się pas, a pułkowi rejon obrony. ~~Struktura~~ *Struktura*

o b r o n y * ~~obejmuje~~ *obejmuje*

- ugrupowanie bojowe - ilość elementów ugrupowania podobnie jak w natarciu;
- przygotowanie uderzeń jądrowych i chemicznych - tylko na szczeblu dywizji;
- system ognia;
- inżynieryjne urządzenie pasa /rejonu/ obrony.

W pasie obrony przygotowuje się trzy lub cztery pozycje obrony. Pierwszą i drugą pozycję obsadzają pułki pierwszego rzutu dywizji, trzecią i ewentualnie czwartą - pułki /pułk/ drugiego rzutu względnie odwód ogólnowojskowy. Trzon każdej pozycji stanowią punkty oporu kompanii piechoty lub czołgów. Organizując obronę dąży się do takiego rozmieszczenia punktów oporu, aby swoim ogniem zamykały, w ramach każdej pozycji, wszystkie dostępne kierunki natarcia przeciwnika oraz spełniały wymagania obrony określonej.

Poza tym, rozmieszczając poszczególne elementy ugrupowania bojowego należy przestrzegać zasad rozśrodkowania, dlatego też zachowuje się między ~~zami~~ odpowiedniej wielkości luki.

Biorąc pod uwagę możliwości bojowe - kompania piechoty broni punktu oporu o szerokości 1 km /kcz do 2 km/ i głębokości 500 m /kcz do 1 km/. Wychodząc z tych możliwości i uwzględniając luki między punktami oporu 1-1,5 km, batalion piechoty może bronić rejonu o szerokości 3-5 km i głębokości około 2-3 km. Zakłada się, że szerokość luk między batalionami może wynosić 3-4 km, a więc pułk ugrupowany w dwa rzuty może bronić rejonu o szerokości 10 km, a dywizja pasa o szerokości 20-30 km. Między pozycjami zachowuje się odległość 3-5 km, a więc głębokość obrony pułku wynosi około 10 km, dywizji 20-30 km.

Inne zagadnienia dotyczące obrony ujmuje dość szczegółowo, zwłaszcza podręcznik "TAKTYKA".

III. ORGANIZACJA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Organizacja działań bojowych stanowi tę część działalności dowódców oraz sztabów, od której przede wszystkim zależy, w jakim stopniu i z jakim wynikiem zużytkowane zostaną możliwości bojowe i wysiłek wojsk. Dlatego też żąda się od poszczególnych oficerów nie tylko głębokiej znajomości zasad i sposobów działań na polu walki, lecz także, a nawet przede wszystkim, umiejętności ich zastosowania w konkretnej sytuacji. Poza tym wymaga się - jeżeli zaistnieje konieczność - wypracowania nowych sposobów działań bardziej odpowiadających faktycznym warunkom, których obecnie nie jest się w stanie w pełni przewidzieć. Jak wiadomo, organizacja działań bojowych w przeciętnych warunkach obejmuje:

- podjęcie decyzji;
- postawienie zadań;
- organizację współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych;
- zabezpieczenie tyłowe /materiałowe, medyczne i techniczne/;
- organizację dowodzenia;
- osiągnięcie gotowości poszczególnych jednostek w przewidzianym ugrupowaniu do działań.

Z powyższego wyliczenia można łatwo wywnioskować, że ilość przedsięwzięć organizacyjnych nie ulega od dłuższego czasu poważniejszym zmianom. Należy jednak zdać sobie sprawę z tego, że zakres wielu z nich wyraźn^{ie} się rozszerzył, jak również znacznie skomplikowała się ich realizacja. Dla ilustracji warto wymienić chociażby takie dodatkowe czynności, jak:

- rozpoznanie systemów radiolokacyjnych, radionawigacyjnych i telewizyjnych nieprzyjaciela oraz ich niszczenie lub zakłócanie;
- maskowanie przeciwradiolokacyjne jako jeden z elementów całości maskowania;
- konieczność uwzględnienia w organizacji działań prowadzonych w warunkach bez użycia broni jądrowej wszystkich zagadnień i to w pierwszej kolejności, związanych z przejściem do działań na wypadek użycia BMR.

Pomimo, że przedsięwzięć jest stosunkowo wiele, a ich zakres stale się rozszerza, czas na organizację działań bojowych we współczesnych warunkach będzie najczęściej bardzo krótki. Dlatego też, aby podołać stawianym wymaganiom, zwraca się

szczególne uwagi, między innymi, na operatywność i skrócenie pracy dowódców i sztabów oraz dąży się do stosowania równoległości organizacji działań na poszczególnych szczeblach dowodzenia. Obecnie dokonuje się tego przez prawie natychmiastowe poinformowanie o przyszłych działaniach, a następnie możliwie najszybsze postawienie zadań wykonawcom, przeznaczając na podjęcie decyzji minimalną ilość czasu. Poza tym ogranicza się do niezbędnego minimum czas na wytyczne współdziałania oraz zabezpieczenia bojowego działań, a najczęściej przekazuje się je równocześnie z treścią zadań.

Powyższe rozwiązania są jednak w dalszym ciągu tylko częściowe. Pełne rozwiązanie tego problemu wydaje się możliwe dopiero po zmechanizowaniu i zautomatyzowaniu szeregu czynności organizacyjnych.

Jedną z najważniejszych czynności organizacji działań bojowych jest podjęcie decyzji. Celem jej podjęcia regulamin walki oraz podręcznik "TAKTYKA" podają, jako najbardziej typową następującą kolejność i treść pracy:

- analiza zadania;
- określenie czynności, które należy natychmiast wykonać w celu szybkiego przygotowania wojsk do dalszych działań, oraz kalkulacja czasu;
- wydanie szefowi sztabu wytycznych do organizacji rozpoznania, zarządzeń wstępnych i ewentualnie do sposobu przeprowadzenia rekonesansu;
- ocena położenia i w jej toku wysłuchanie meldunków /danych/ poszczególnych oficerów o położeniu rodzajów wojsk, ich możliwościach oraz niezbędnych kalkulacji.

W praktyce szkoleniowej oraz w rozważaniach teoretycznych uwzględnia się również, zwłaszcza na szczeblu dywizji, następującą kolejność pracy:

- analiza zadania;
- kalkulacja czasu;
- wstępna ocena położenia polegająca na rozpatrzeniu niektórych zagadnień celem sprecyzowania zamiaru walki i określeniu niezbędnych czynności, które należy wykonać natychmiast;
- ogłoszenie zamiaru walki oraz danie wytycznych do przygotowania meldunków /danych/ przez oficerów biorących udział w wypracowaniu decyzji i ewentualnie do sposobu przeprowadzenia rekonesansu;
- wydanie zarządzeń wstępnych dla wojsk^{x/} lub wytycznych do tych zarządzeń;
- ocena położenia i wysłuchanie meldunków /danych/ poszczególnych oficerów, które powinny między innymi zawierać propozycje optymalnego wykorzystania danego rodzaju wojsk i służb.

Różnica między omówionymi wyżej przykładami dotyczącymi kolejności i treści pracy podczas podejmowania decyzji polega głównie na stopniu zaangażowania przez dowódcę poszczególnych oficerów w procesie podejmowania decyzji. W drugim "schemacie" pracy wymaga się od nich również ^{przedstawienia możliwości} propozycji wykorzystania ^{wyników} rodzajów wojsk. Jednak do należytego przygotowania tych propozycji jest potrzebne pewne ukierunkowanie, a to może dać ogłoszenie zamiaru walki i wytyczne.

^{x/} -----
Niektóre zarządzenia wstępne mogą być wydane już w toku analizy zadania.

Obok przykładów przytoczonych wyżej mogą być również inne, nawet takie, w których dowódca - mając skrajnie ograniczony czas - będzie zmuszony podjąć decyzję nie korzystając z pomocy żadnego z oficerów.

Pozostałe zagadnienia organizacji działań bojowych poza rozszerzeniem się w wielu wypadkach ich zakresu, nie uległy istotnym zmianom. Zaznaczył się tylko wyraźny zwrot w traktowaniu rekonesansu. Uważa się bowiem, że należy zawsze dążyć do jego przeprowadzenia, gdyż może wnieść do decyzji powziętej z mapy szereg pozytywnych zmian i odegrać znaczną rolę w organizacji całości działań.

x

x

x

Z problematyki prowadzenia natarcia warto zasygnalizować zasady odpierania kontrataków. Zgodnie z tymi zasadami wychodzące do kontrataku odwoły przeciwnika powinno się niszczyć uderzeniami broni jądrowej lub obezwładniać ogniem artylerii i lotnictwa, a następnie rozbijać stakiem z marszu nacierających oddziałów. Jeżeli jednak w określonych warunkach nie ma możliwości rozbicia kontrataku atakiem z marszu odpiera się go z miejsca, wydzielając w tym celu niezbędną ilość sił i środków.

Dla odparcia kontrataku z miejsca oddziały zatrzymują się na dogodnych rubieżach, każda o głębokości do 2 km i w odległości 2-3 km jedna od drugiej.

Na pierwszej rubieży przechodzą do odparcia kontrataku bataliony piechoty /kcz/ pierwszego rzutu pułków. Na tę rubież kieruje się także OPpanc i OZap pułków. Na drugiej rubieży -

ZAKOŃCZENIE.

Przedstawiając w sposób skrótowy niektóre z obecnych poglądów na zasady działań bojowych dywizji i pułku starano się naświetlić najbardziej typowe warunki i możliwe rozwiązania poszczególnych zagadnień. Część z nich budzi jeszcze w dalszym ciągu wiele zastrzeżeń. Nie ma na przykład pełnej jasności odnośnie wymagań dotyczących stosunku materialnej przewagi w natarciu, czy też sposobów wykonania ataku w sytuacjach gdy nieprzyjaciel nie został wystarczająco obezwładniony oraz szereg innych. Należy jednak sądzić, że prowadzone ćwiczenia, konferencje naukowe i inne przedsięwzięcia wyjaśnią te wątpliwości, a także wniosą wiele nowych poglądów.

Załączniki:

- nr 1 - Zadania dywizji w natarciu w warunkach użycia BMR.
- nr 2 - Zadania bojowe oddziałów dywizji w natarciu bez użycia broni jądrowej.
- nr 3 - Ugrupowanie bojowe DPanc do natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi.
- nr 4 - Ugrupowanie bojowe DZ do natarcia z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności z nplem.
- nr 5 - Odparcie przez DZ kontrataku npla z miejsca.
- nr 6 - Struktura pasa obrony dywizji zmechanizowanej.
- nr 7 - Ugrupowanie bojowe DZ w obronie.
- nr 8 - Ugrupowanie bojowe DPanc w obronie.

Wykonano w 3 egz.

Egz. nr 1 - Inspektorat Szkol.

Egz. nr 2-3 - Bibl. Tajna

Wyk. płk dr Adolf BAK

Nr brudn.

Druk. E.K. dn. 6.01.72r.

Nr ks. masz. 01/72/K-13

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

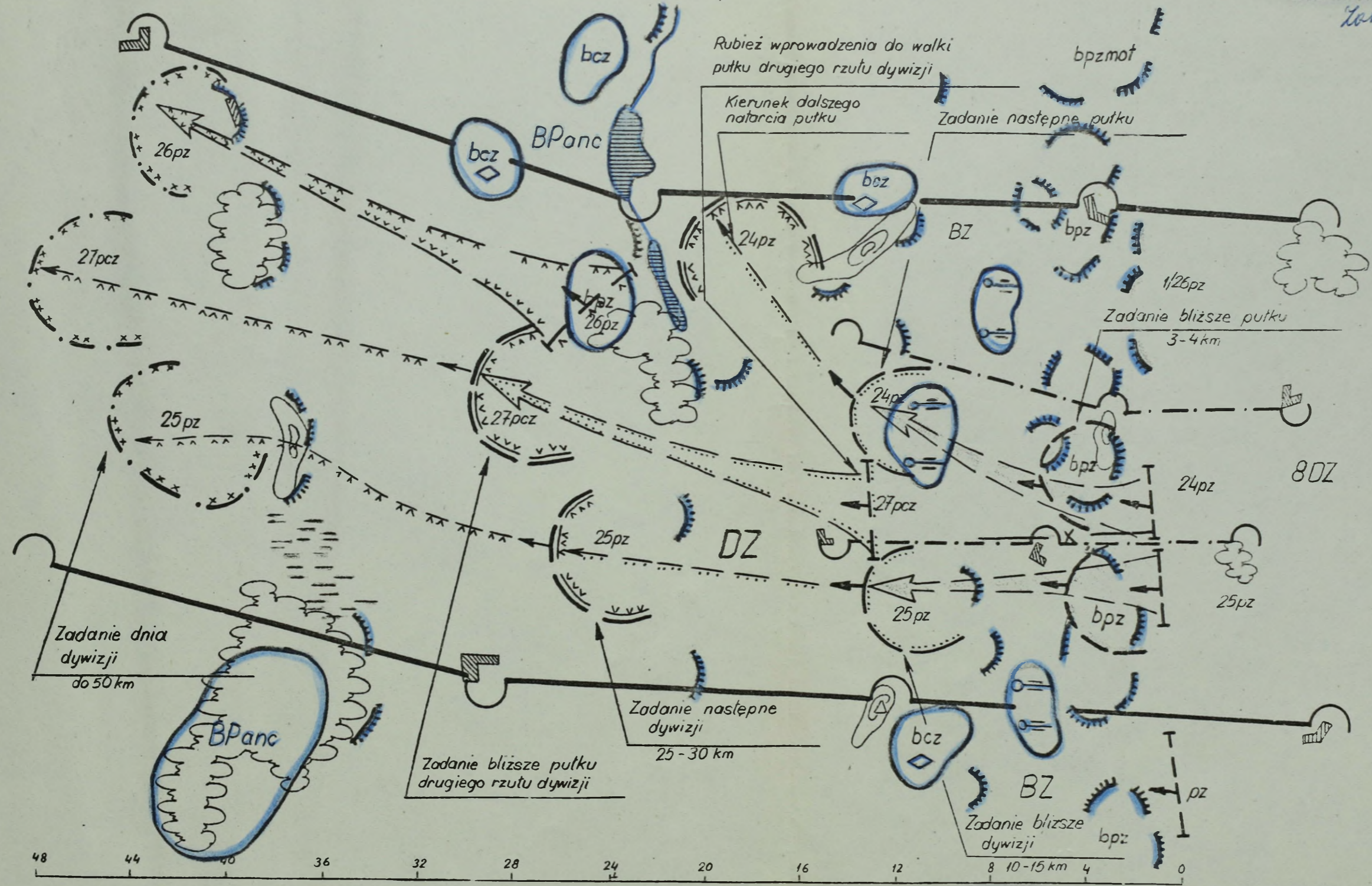
ZADANIA BOJOWE ODDZIAŁÓW DYWIZJI W NATARCIU BEZ UŻYCIA BRONI JĄDROWEJ

TAJNE

EGZ. NR. 4

Łoś. nr 2

/WARIANT/

W4k. w 3 egz.
 Egz nr 1-3 B.Y
 W4k. ptk BAK
 Poz. nr 012 / WW

27
30/01/72/1
SZKOLA SZKOL. WODA DZIWI
EMSKOŁA

3495
N. G. W. D.
GEN. RR. K. SW. BEZ. NSK. H. D.

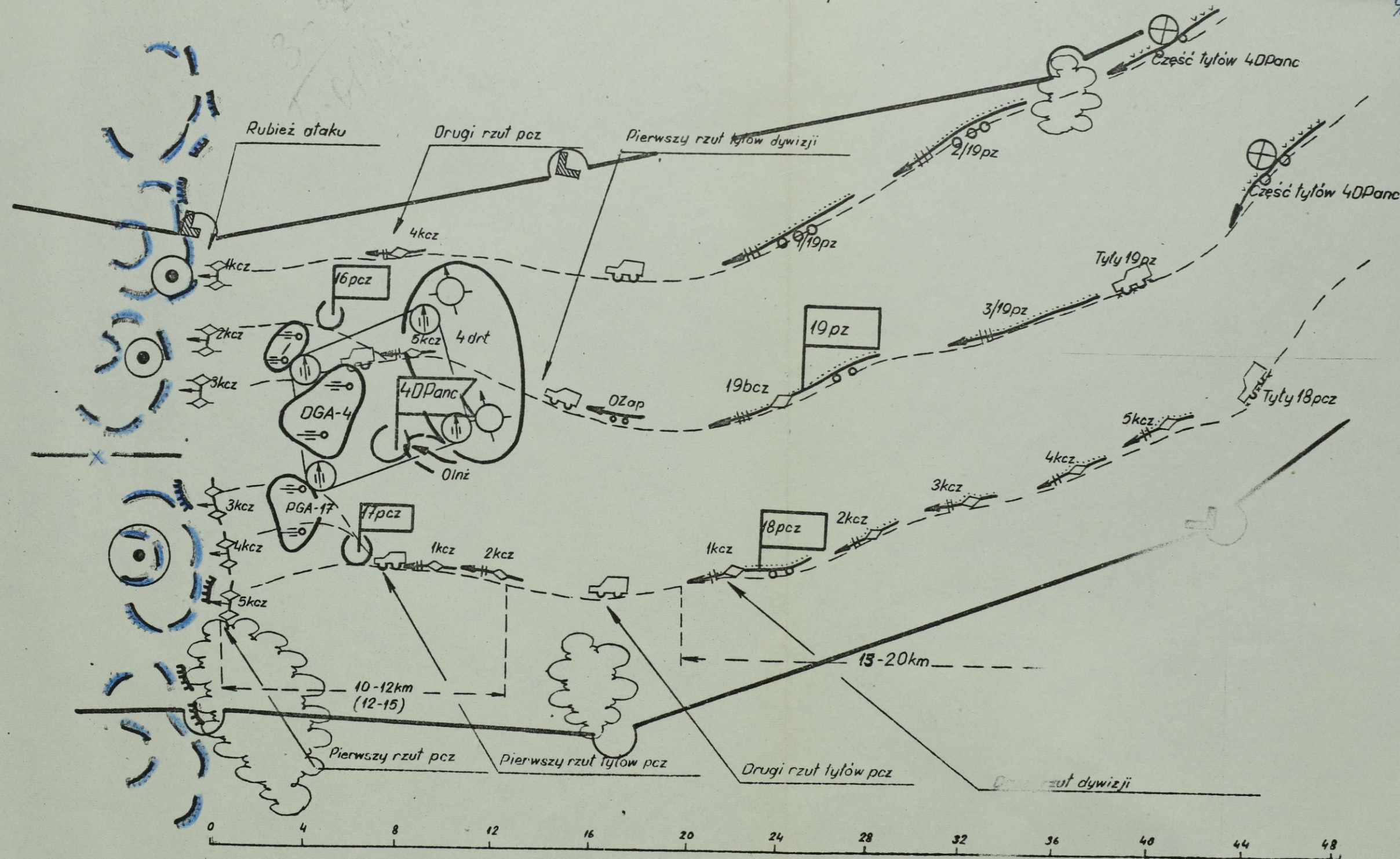
UGRUPOWANIE BOJOWE DPanc DO NATARCIA Z REJONU WYJŚCIOWEGO POŁOŻONEGO W GŁĘBI /WARIANT/

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

TAJNE

EGZ. NR...

1
901. M 3

Wyk. w 3 egz.
Egz nr 1-3 B.T
Wyk. pkt BAK
Poz. nr 011/111

WYKRES
CZ. 1

1:1

WYKRES
CZ. 1

OTOKA SZKOLENIA DZIAŁ
30/01/72/1

018495
KRAJOWA
KONTO

OTOKA SZKOLENIA DZIAŁ

DO DŁĘTKI
SŁUŻBY

TAJNE

EGZ. NR. 1

UGRUPOWANIE BOJOWE DZ DO NATARCIA Z REJONU WYJŚCIEWEGO POŁOZONEGO W BEZPOŚREDNIEJ STYCZNOŚCI Z NPLEM

(WARIANT)

Kol. nr 4

Wyk. w 3 egz
Egz nr 1-3 B.T
Wyk. plk BAK
Poz. nr 013/11

1911
12/12/11

12/12/11

WYDZIAŁ OŚWIATY I WYCHOWANIA
KRAJOWY OŚRODEK WYCHOWANIA
DZIECI I MŁODZIEŻY
WARSZAWA

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA
30/01/72/1
WARSZAWA

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ. J.
495
Nwid
188 IM. GEN. BRK SWIERCZEWSKIEGO

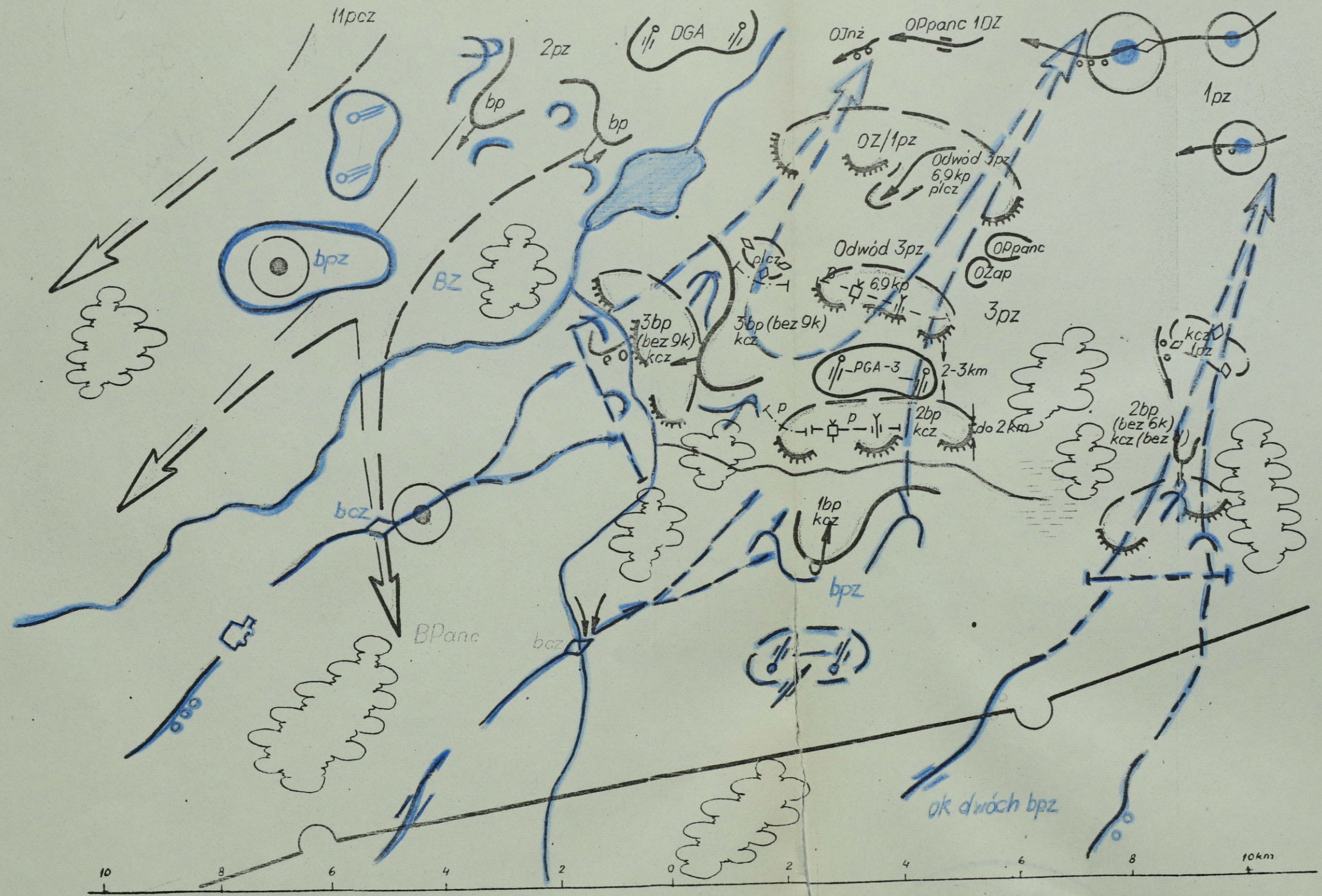
12/12/11

DO UŻYTKU
SZKOLENIA

TAJNE
EGZ. NR...1

ODPARCIE PRZEZ DZ KONTRATAKU NPLA Z MIEJSCA [WARIANT]

zof. nr 5

Wsk. w 3 egz.
Egz nr 1-3 B
Wsk. plk BAH
Poz. nr 015/NW

2121
1921

30/01/12/1
BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA
GEN. BR. K. SWIERCZEWSKIEGO

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA
018495
Nrewid
GEN. BR. K. SWIERCZEWSKIEGO

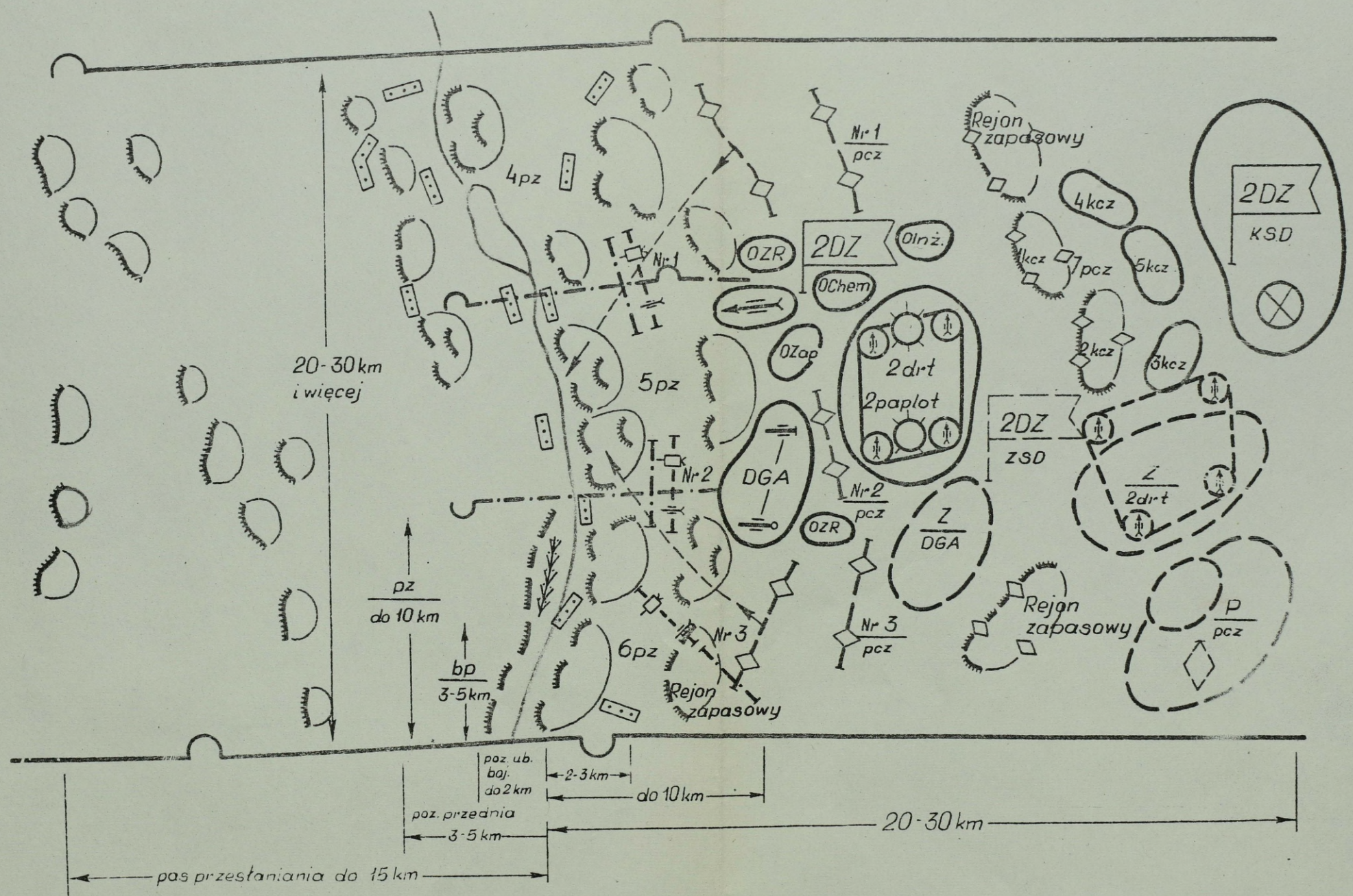
GEN. BR. K. SWIERCZEWSKIEGO

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

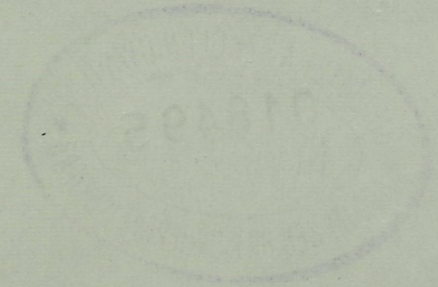
TAJNE
Egz. nr 1

Struktura pasa obrony dywizji zmechanizowanej (wariant)

Zes. nr 6

Wyk. w 3 egz.
 Egz. nr 1-3 B.T.
 Wyk. ~~DAK~~ *ppk Prokop*
 Poz. nr 016

30/09/2008
BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ.I

[Faint purple ink smudge]

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ.I
018495
Nrewid
198 IM. GEN. BR K SWIERCZEWSKIE 88

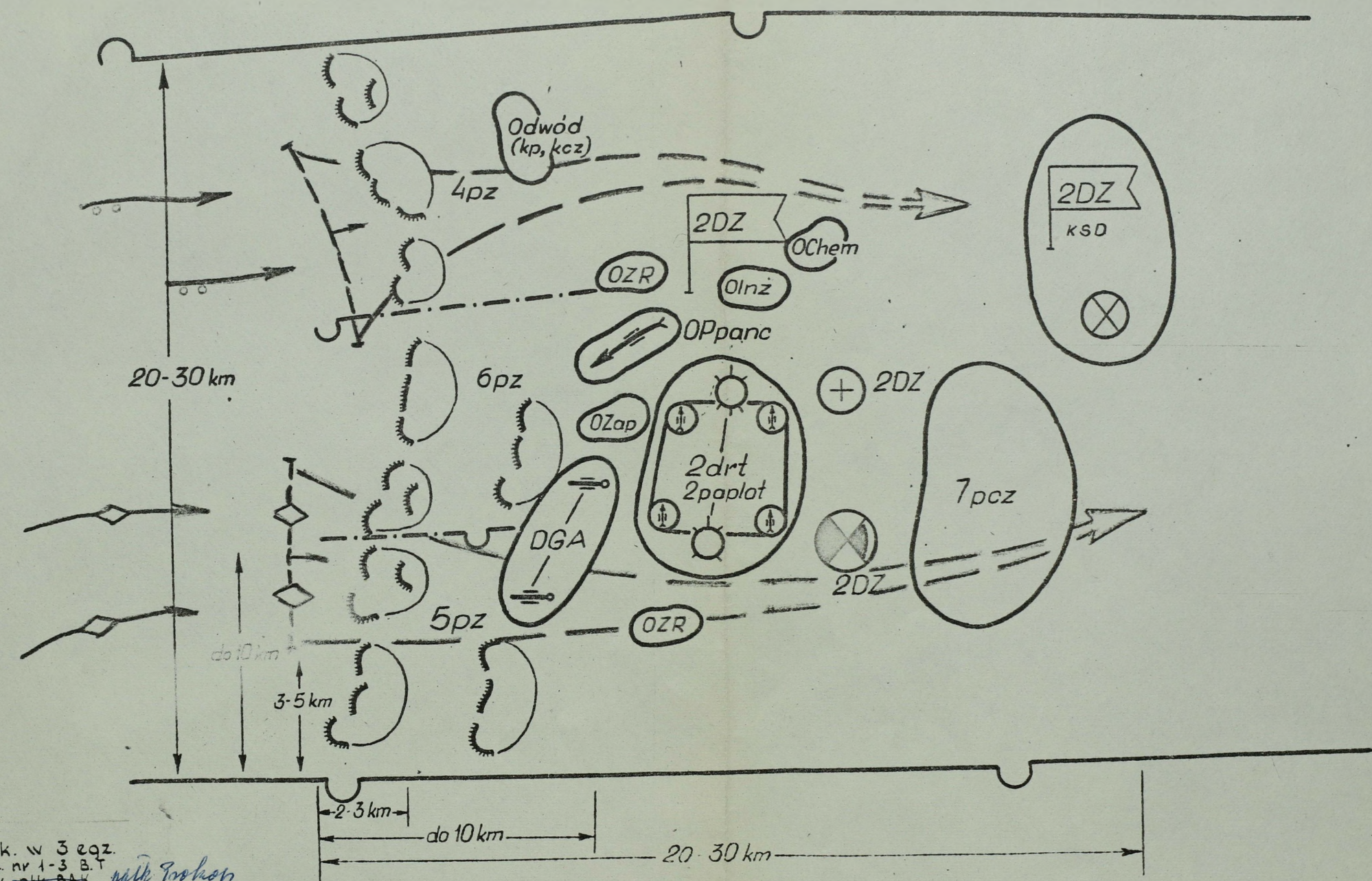
[Faint purple ink smudge]

90 DZYTUKU
SILNOWNEGO

TAJNE
Egz. Nr. 1

Ugrupowanie bojowe DZ w obronie (wariant)

Lat. m 7

Wyk. w 3 egz.
 Egz. nr 1-3 B.T.
 Wyk. ptk BAK
 Poz. nr 017/VV
ppłk Prokop

30/01/72/1
BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ.I

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ.I
Nr ewid. 49195
155 IM. GEN. BRK SWIERCZEWSKIEGO

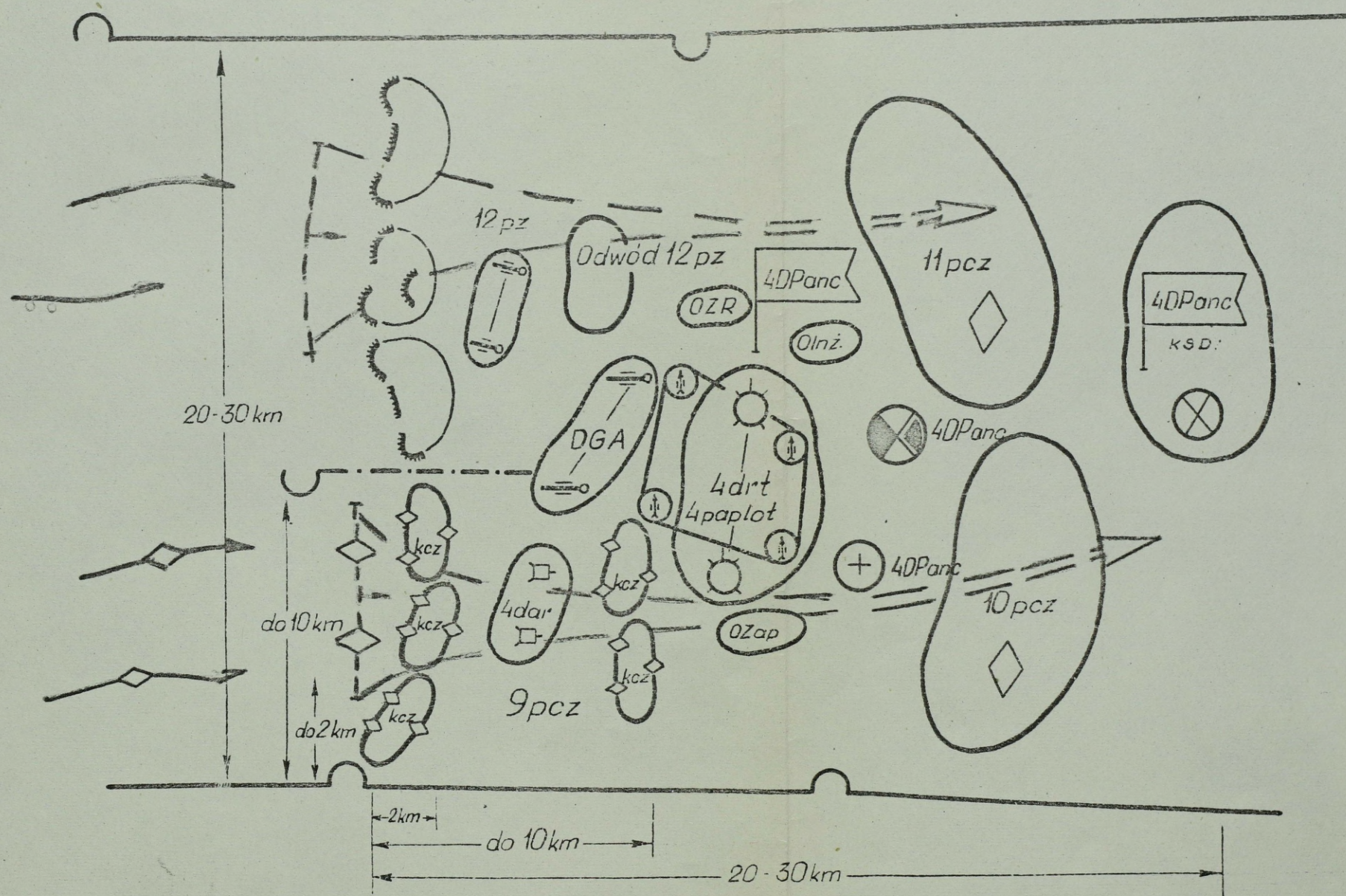
[Faint circular stamp]

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

TAJNE

Zaś. nr 8

Ugrupowanie bojowe DPanc w obronie (wariant)

Wyk. w 3 202
 Egz. nr 1-3 B.T
 Wyk. ptk BAK
 Poz. nr 018 / WW
 ptk Imkop

30/01/2011
KONIA
10/01/2011

10/01/2011

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA ILI
018495
Nrewid
1986 IM. GEN. BRK SWIERCZEWSKIEGO

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA ILI
Nrewid
1986 IM. GEN. BRK SWIERCZEWSKIEGO